BYER I UDVIKLING
RIGET
DET NYE RIGSHOSPITAL
HELENDE ARKITEKTUR
VENTET OG VELKOMMEN...
VERDENS BEDSTE HOSPITALSARKITEKTUR

HELENDE ARKITEKTUR PÅ RIGET

TEKST: ANNE KATHRINE B. NIELSEN

Mette Dan-Weibel, arkitekt maa, partner og direktør for aarhus arkitekternes afdeling for hospitalsarkitektur

Den arkitektoniske genistreg, der bliver vakt til live som Rigshospitalets Nordfløj, er et innovativt byggeri, hvor helbredelse og godt arbejdsmiljø smelter sammen.

Det er sundhedsbyggeri i den helt store skala, der om få år er klar til brug på Det Nye Rigshospital i København. Det samlede projekt omfatter – ud over parkeringshus, patienthotel og administration – en ny behandlingsbygning, Nordfløjen, med knap 250 senge og 33 operationsstuer. Fokus er helende arkitektur og optimale arbejdsforhold på i alt 54.000 kvadratmeter og et budget på 1,85 mia. kr.

Teamet bag

Teamet bag opførelsen af Det Nye Rigshospital består af aarhus arkitekterne som totalrådgiver samt 3XN, Nickl & Partner, Grontmij og Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue. Fysisk har de slået sig sammen på en fælles tegnestue hos aarhus arkitekterne, hvor ideer og løsninger har taget form.

I sommer blev patienthotellet, administration og p-huset færdigopført og taget i brug. Nordfløjen er under opførelse – hen over 2015 er store dele af råhuset for alvor kommet op af kælderniveau, og flere af længerne og etagerne begynder at tage form. Næste skridt bliver opstarten af øvrige entrepriser i form af facader, teknik og aptering. Bygningen vil i løbet af 2016 og 2017 tage sin endelig form. Huset på 56.000 kvadratmeter, forventes klar til indflytning i første kvartal 2018. *

De logistiske forhold i Nordfløjen er meget fine. Måden, de lægefaglige specialer er placeret på i forhold til hinanden, skaber logiske forløb for patienter og giver personalet optimale rammer. Designet af bygningen understøtter personalets arbejdsgange og giver optimale patientforløb.

"Det er egentlig lidt et buzzword." Mette Dan-Weibel, partner-ansvarlig arkitekt maa og direktør for aarhus arkitekternes afdeling for hospitalsarkitektur smager på ordet "helende arkitektur".

"Men det dækker over den måde, man bruger arkitekturen på for at skabe æstetiske og harmoniske rum for helbredelsesprocessen for patienterne i form af ro og udsyn til grønne omgivelser. Egentlig blot sund fornuft, som har været kendt i årevis – udfordringen er at skabe det "humane hele" samtidig med, at man fastholder det meget funktionalistiske greb, som et sygehus også skal være."

Opgraderet arbejdsplads og patient-rekreation

Meget er sket i sundhedssystemet siden de sidste store ændringer i Sygehus-Danmark fandt sted tilbage i 1980'erne. I dag er mange specialer kommet til, flere og flere patienter behandles ambulant, og arbejdsgangene har ændret sig markant. Det Nye Rigshospitals Nordfløj er unikt på mange områder – udefra, indefra, for patienter, pårørende og ikke mindst personalet.

Alle patientstuer bliver indrettet som enkeltmandsstuer i en zig zag-form, som skaber bygningen.

Fortsættes på side 4

Mange store sygehusbyggerier bærer aarhus arkitekternes navn

Hos aarhus arkitekterne har man arbejdet med hospitalsarkitektur siden 1932, hvor tegnestuen vandt konkurrencen om opførelsen af Aarhus Amtssygehus, der efterfølgende blev kåret som et bevaringsværdigt byggeri. Siden er det blevet til mange forskelligartede projekter i sundhedens tegn – fra Helsingør, Maribo og Horsens sygehuse til barmarksprojektet Det Nye Universitetshospital i Aalborg, udvidelsen af Hvidovre Hospital og senest det nye danske center for partikelterapi i Skejby.

Den karakteristiske form understøtter på én gang patientens behov for ro i sengeområderne og naturstimulans fra velplacerede vinduespartier mod Fælledparken og andre grønne pletter. Som kontrast til det rolige område omkring patientstuerne er forbindelsesaksen, hvor aktiviteten på sygehuset foregår. Det er her, man kommer fra A til B, og det er her, skyllerum, køkkener mv. er placeret – det gør dem lettilgængelige for personalet og holder støj fra sengestuerne. Det er også her, de spændende opholdsfaciliteter stimulerer patienterne til socialt samvær.

Kontrasterne mellem sengestuer og forbindelsesakserne er store og har flere dimensioner: Ud over at give ro til rekreation for patienterne giver placeringen af stuerne et godt overblik for personalet og stor fleksibilitet i forhold til den pleje, der kræves, skiftende vagter, bemanding mv. Samtidig understøtter indretningen det arbejde, personalet har med patienterne, hvilket er med til at øge deres energi- og koncentrationsniveau og herigennem fjerne risikoen for fejl.

”Det er jo i alles interesse, at patienten kommer hurtigt hjem, og at personalet har de bedste vilkår til at udføre deres arbejde. Det understøtter den særlige inddeling af Nordfløjen,” fortæller Mette Dan-Weibel.

Wayfinding giver også ro og arbejdsglæde

I flere af de undersøgelser, der gennem årene har omhandlet helende arkitektur, står det tydeligt, at mange patienters største frygt er at miste orienteringen i bygningen og at komme for sent til deres behandling. Et af de greb, der er med til at gøre Det Nye Rigshospital overskueligt at finde rundt i, er de store vinduespartier i forbindelsessaksen, der har udsigt mod Fælledparken på den ene side og det eksisterende hospital på den anden side.

”Det er vigtigt at have et holdepunkt, man kan orientere sig ud fra. Normalt er man lukket inde i gange med udsigt til meget stereotype gårdhaver, som kan være svære at differentiere og dermed svære at bruge som navigation i bygningen. På Det Nye Rigshospital tillader ”foldet” i bygningen, at man hele tiden kan orientere sig i huset og alene via udsigten se, om man på vej væk fra eller hen til sit værelse,” forklarer Mette Dan-Weibel.

Særligt udformede og centralt placerede spindeltrapper og kunst vil også fungere som en del af hospitalets særlige strategi for wayfinding samtidig med, at de imponerende udsmykninger er balsam for sjælen.

Fortsættes på side 6

Verdens bedste hospitalsarkitektur

Udvidelsen af Rigshospitalet blev tilbage i 2012 tildelt den anerkendte pris for ”bedste hospitalsprojekt” i kategorien for kommende hospitaler ved World Architecture Festival i Singapore. Anerkendelsen har – mærker aarhus arkitekterne – sat yderligere fokus på Danmarks unikke kompetencer inden for hospitalsdesign.

”Det betyder selvfølgelig noget for os at få en international anerkendelse. Og vi er ret overraskede over, hvor stor opmærksomhed det har givet os i form af henvendelser fra forskellige landes ambassader og fra store, internationalt anerkendte tegnestuer, der gerne vil høre mere om dels, hvad det er vi kan inden for den her kategori og dels gerne vil samarbejde med os i udlandet,” fortæller Mette Dan-Weibel, partneransvarlig arkitekt maa hos aarhus arkitekterne.

”Jeg har bl.a. været i Kina og præsenteret vores tanker og projekter, og her var de dybt imponerede over det driftpotentiale, der ligger i at tænke i en logisk tilrettelæggelse af den funktionelle struktur, der er i et hospital, i kombination med vores skandinaviske bevidsthed om, at lys og luft betyder så meget for patienternes helbredelsespotentiale .” *

Elevatorer kan optimere logistikken på hospitalet

Ved at se på evakuerings flowet i en bygning – og vende det på hovedet – er ventetiden på lifte i den nye Nordfløjen reduceret betydeligt. Det skal give en langt bedre logistik i hverdagen for både personale og patienter.

Køer og ventetid på en elevator er hverdagskost på Rigshospitalet – særligt i myldretiderne, hvor vagtskifter, transport af ambulante patienter og patienter til operation, rengøring og madtransporter belaster elevatorerne. For at optimere logistikken i den nye Nordfløj har rådgivende ingeniører fra NIRAS kastet nyt lys på de programmer og analyser, der ligger bag et normalt arbejde forud for en evakueringsplan i tilfælde af brand og vendt flowet om.

”Udfordringen er at få folk hurtigt ind og op i bygningen – og ved at bruge programmerne, der anvendes til at vurdere evakueringstiderne, kan vi beregne et kritisk morgenflowflow og justere liftkapaciteten derefter– det nedsætter ventetiden med mellem 5 og 10 minutter i de specielt belastede tidsrum på hospitalet. Det giver en langt bedre logistik for både personale, patienter og pårørende, fortæller Mikael Skouby, Projektdirektør hos NIRAS.

Den nye Nordfløj er opført med 16 lifte mod 12 lifte i Rigshospitalets Centralkompleks. Udover at have langt flere lifte per person er der skelet til, at liftene er placeret strategisk i forhold til indgange og omklædningsrum, så personalet har mindst mulig transporttid, før de er klar til deres patienter. *

Det forholdsvis lille og kompakte byggefelt, vi har navigeret i, har betydet flere udfordringer undervejs – blandt andet hele logistikken ved at arbejde langs Frederik V's Vej, der er hovedpulsåre for al ambulancekørsel til og fra hospitalet, men alt er nu gået rigtig fint. Patienthotellet, administrationen og p-huset er i drift, og Nordfløjen er begyndt at tage form," fortæller Martin Wentzer, projektchef hos aarhus arkitekterne.

"Trappeforløbene er udsmykket af Erik A. Andersen og Marlene Landgreen. Tanken er også, at designet bliver så indbydende, at både personale og patienter vil tage dem i stedet for at bruge elevatoren, og dermed understøtte et fysisk aktivt hospital," siger Mette Dan-Weibel.

Spindeltrapperne forbinder etagerne op igennem to centrale atrier fra foyeren, der blandt andet kommer til at bære en udsmykning af Olafur Eliasson.

Herudover bidrager Eva Schlegel med udsmykningen af glasfacaden ud mod Frederik V's Vej.

"Forskellige positive distraktionselementer, som man ikke kan gå ubemærket forbi, afføder helt naturligt en refleksion over, hvor man er. Og med et godt, stimulerende og gennemtænkt design hjælper vi også til at afstresse patienten og skabe tryghed med fokus på heling," pointerer Mette Dan-Weibel og forklarer videre, at udbyttet for personalet også er af stor betydning – og i sidste ende vil hjælpe til reducerede utilsigtede hændelser.

Toptunet hospital

Nordfløjen bliver en behandlingsbygning med over 200 senge og knap 30 intensivsenge, 33 moderne operationsstuer, et intensivafsnit, ambulatorier, billeddiagnostisk funktion samt gode rammer til forskning. Det Nye Rigshospital opføres i en bæredygtig, fleksibel arkitektur, hvor hensyn til patientsikkerhed, hygiejne, arbejdsmiljø og fleksibilitet i forhold til fremtidige krav og ønsker spiller en stor rolle. Målet med byggeriet er at forbedre forholdene for patienter og personale, så de bliver endnu bedre, end de er i dag. Samtidig vil kvaliteten af den højt specialiserede behandling, som Rigshospitalet tilbyder, blive styrket. Behandlingsbygningen bliver formet som et zig-zag med en hovedfærdselsåre og lokale 'gader' i de kliniske områder. Det gør det muligt for de ansatte at bevæge sig effektivt fra A til B uden forstyrrende gennemgang i patientområderne.

NYT P-HUS SKABER PLADS TIL 650 NYE BILER

Facade og belysning

Facaden på p-huset består af snoede, lakerede stållameller, der giver bygningen et helt specielt udtryk mod Fælledparken.

Ud over husets funktionelle belysning fremhæves bygningens arkitektoniske udtryk også med lys, så det fremstår som et glødende element, der kobler bygningsanlæg og park sammen i forhold til intensitet og farvetemperatur.

P-huset

P-huset er færdigbygget og taget i brug i juli 2015.

P-huset i det nord-østlige hjørne er 'split-level' parkering med et vinkelret rampesystem, der fører bilerne op mod øst og ned mod vest med én indgang og én udgang.

Den nye bygning har 650 parkeringspladser. Herudover er bygningen forberedt til yderligere 350 pladser.

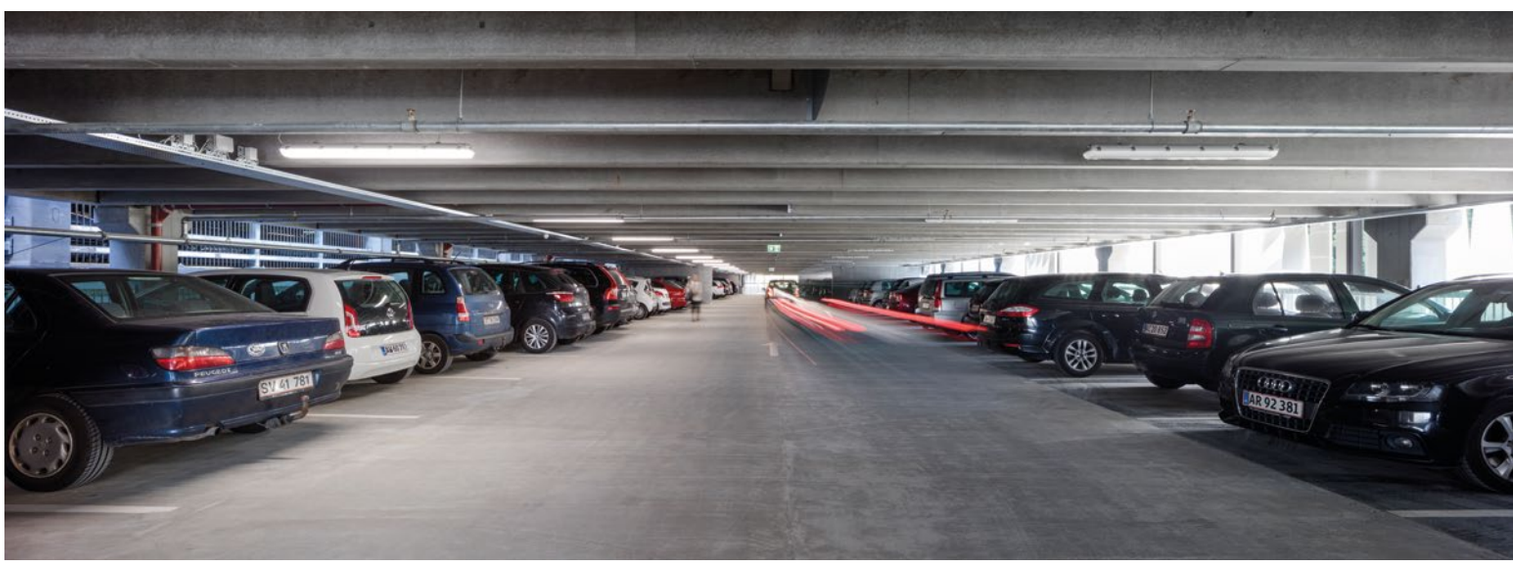

VENTET OG VELKOMMEN...

TEKST: ANNE KATHRINE B. NIELSEN

...lyder det i et slogan fra Region Hovedstaden, som helt tydeligt er omsat i arkitektur på Rigshospitalets nye patienthotel og administrationsbygning.

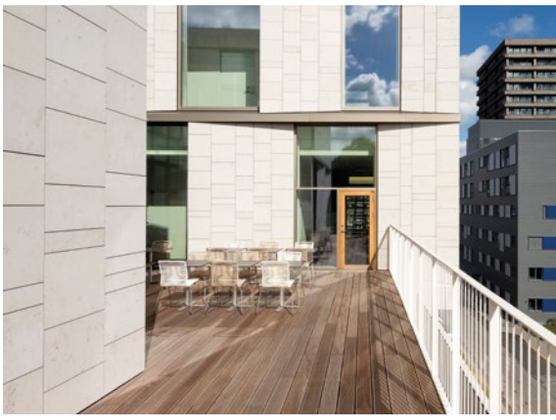

Facaden fremstår som et horisontalt relief beklædt med den lyse natursten Jura Gelb. Dette giver både bygningen en stærk karakter samtidig med, at det fungerer som solafskærmning.

Patienthotellet er en hybrid af to funktioner sat sammen: Hotel og administration. Formsproget er to V'er oven på hinanden, der peger i hver deres retning. På den måde har arkitekterne sikret en klar visuel adskillelse mellem hotel nederst og administration øverst med udsigt til Panum Instituttet og resten af Københavns skyline.

Indvendigt skaber V'erne to atrier med ovenlys og giver et naturligt lysindfald inde i bygningen.

"Vi har designet en bygning med et åbent atrium, der tilbyder god visuel kontakt i stedet for de lukkede korridorer, som man normalt forbinder med indlæggelse og hospitaler. Desuden har dagslys og materialer været vigtige for at skabe et indbydende og behageligt miljø, der kan fungere som nogle trygge rammer i en svær periode," udtaler Kim Herforth Nielsen, seniorpartner og arkitekt maa/riba fra 3XN.

Kunst på hotellet

Takket være en donation fra Ny Carlsbergfondet er bygningen indrettet med værker af kunstnerne Bjørn Poulsen og Anette Harboe Flensburg.

Altaner til alle værelser

Alle værelser på patienthotellet har egen altan, der vender ud mod parkområder og omkringliggende bygninger. Samtidig har hotellets restaurant udgang mod Amorparken. Hotellets brugere har dermed rig mulighed for at nyde deres måltider i grønne omgivelser. *

Værelser med egen altan

Det nye patienthotel har 74 værelser, fordelt på enkeltværelser, dobbeltværelser og handicapværelser, alle med eget badeværelse, tv og internet og udgang til egen altan. Stueetagen rummer en reception, et køkken og en spisestue med udgang til en stor terrasse. I atriet er der opholds- og afslapningsmuligheder. Det tidligere patienthotel var indrettet i en ældre og ikke særlig handicapvenlig bygning. Den er nu revet ned for at give plads til Nordfløjen.

Patienthotellet er et attraktivt alternativ for selvhjulpne patienter, der bor langt væk og som har behov for ophold og overnatning i tilslutning til undersøgelse og behandling. Patienthotellet tilbyder ro og mulighed for at tilrettelægge dagen, som man selv ønsker, mulighed for at være privat eller bruge fællesarealerne. For patienter i længerevarende behandling kan hotellet være et kærkomment afbræk fra det kliniske hospitalsmiljø.

De ansatte i administrationen på Rigshospitalet får glæde af to tagterrasser. Den ene er placeret på 3. sal, og den anden ligger på øverste etage og forlænges af en grøn tagflade, hvor medarbejderne kan slappe af i deres pauser. Øverste etage indeholder mødelokaler og et disponibelt flexareal, som kan bruges til bl.a. repræsentation og arrangementer.

ANNONCE

TOPKARAKTER TIL AARHUS ARKITEKTERNE

aarhus arkitekterne har fået topkarakteren A for sit arbejde som totalrådgiver på Det Nye Rigshospitals patienthotel og parkeringshus.

Udvidelsen og ombygningen af Rigshopsitalet ledes på vegne af bygherren, Region Hovedstaden, af projektdirektør Henrik Eriksen. Om evalueringen af aarhus arkitekterne siger Henrik Eriksen:

"aarhus arkitekterne har med klare kommunikationsveje, overblik samt effektiv håndtering af problemstillinger undervejs sikret fremdrift og kvalitet. Og har vel at mærke løst opgaven til tiden og inden for budgettet. Det betyder, at vi nu står med et resultat, hvor der ikke er givet køb på den oprindelige vision eller arkitektoniske ambition. Et hospitalsbyggeri skal kunne holde til meget – og i mange år."

"Projektets usædvanligt høje grad af kompleksitet såvel teknisk, sikkerhedsmæssigt samt logistisk har krævet rådgivning og styring af specialister, " konstaterer en tilfreds bygherre.

Fremdrift og kvalitet

Topkarakteren A afspejler aarhus arkitekternes evne til at opstille realistiske budgetter og tidsplaner samt tegnestuens evne til at gennemføre et konstruktivt samarbejde og sikre projektets arkitektoniske standard.

> **aarhus arkitekterne har med klare kommunikationsveje, overblik samt effektiv håndtering af problemstillinger undervejs sikret fremdrift og kvalitet. Det betyder, at vi nu står med et resultat, hvor der ikke er givet køb på den oprindelige vision eller arkitektoniske ambition.**
>
> *Projektdirektør Henrik Eriksen, Det Nye Rigshopsital*

"Vi er meget glade for A'et. Ikke mindst set i lyset af projektets kompleksitet," udtaler projektchef Martin Wentzer, aarhus arkitekterne, og fortsætter:

"Vores kernekompetence er evnen til at sikre fremdrift i komplekse storskalaprojekter samtidig med, at vi skaber arkitektonisk kvalitet med udgangspunkt i mennesker. Derfor betyder denne evaluering rigtig meget for os. Og vi ser den som et bevis for, at vi griber vores projekter professionelt an."

aarhus arkitekterne er den mest vindende tegnestue inden for dansk sundhedsarkitektur i de seneste år, og specialist i at bygge bro mellem mange fagligheder og indfri funktionelle, æstetiske og økonomiske krav. *

ELINDCO er en af byggebranchens mest erfarne entreprenørvirksomheder

Siden 1968 har vi udført kvalitetsbyggerier i total-, hoved- og fagentreprise for virksomheder, uddannelsesinstitutioner, hospitaler, boligforeninger og andre professionelle bygherrer. På Rigshospitalets Nordfløj står ELINDCO for entreprise S03, som omfatter aptering i forbindelse med byggeriet af den nye behandlingsbygning.

Ud over den nye Nordfløj arbejder ELINDCO med entrepriser på Københavns Politigård, Kræftens Bekæmpelse Kbh., Hvidovre Hospital, Roskilde Katedralskole m.fl.

Du kan se billeder og læse mere om vores projekter på **www.elindco.dk**

ELINDCO er arbejdsmiljøcertificeret i henhold til DS/OHSAS 18001:2008 og bekendtgørelse nr. 1191 og tilmeldt Byggeriets Evaluerings Center.

- **Nybyggeri**
- **Energirenovering**
- **Ombygning og renovering**
- **Service/vedligehold**

ELINDCO

ELINDCO Byggefirma A/S • Nordmarksvej 49 • 4040 Jyllinge
Tlf.: 46 76 07 00 • E-mail: til@elindco.dk

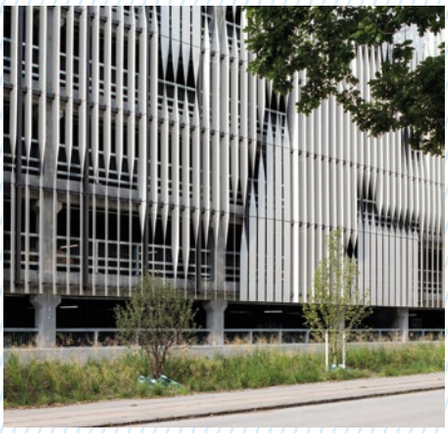

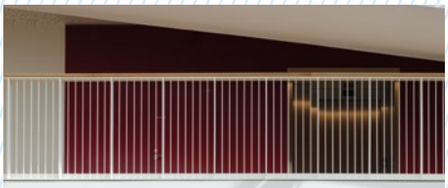

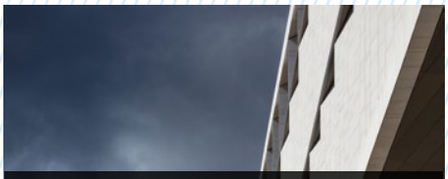

UDGIVER
JS Danmark A/S

SALG OG PRODUKTION
JS Danmark A/S

UDGIVET
November 2015

FOTOS/VISUALISERINGER
Adam Mørk / aarhus arkitekterne

JS Danmark har bestræbt sig på at udøve en effektiv kontrol med rigtigheden af de oplysninger, som indeholdes i denne brochure. Måtte der mod forventning være fejlagtige informationer i publikationen, kan JS Danmark ikke gøres økonomisk ansvarlig herfor.

Gå direkte til online-magasinet her

JS/DANMARK • Concept: JS Media Tools A/S • 10835 • www.jsdanmark.dk